

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดมศักดิ์ นิตินทรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๖-๗/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๖๑

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

ประเด็นวินิจฉัย ตามคำร้องทั้งสองมีประเด็นต้องวินิจฉัย ดังนี้

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๗๕ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

ความเห็น

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษให้เป็นที่ไปโดยมีประสิทธิภาพ และในปัจจุบันคดียาเสพติดให้โทษมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ปัญหาที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย เศรษฐกิจของประเทศ ชีวิตและทรัพย์สิน สุขภาพของประชาชน มีการปรับปรุงแก้ไขมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปราม การกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นบทบัญญัติที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณ ระวังโทษและข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงในคดี โดยมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด วรรคสองบัญญัติให้คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย

ยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ บัญญัติอยู่ในหมวด ๑ บททั่วไป ที่เป็นการรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค รับรองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้ และรับรองไม่ให้เกิดช่องว่างในการใช้บังคับรัฐธรรมนูญด้วยการอุดช่องว่างโดยให้ดำเนินไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมิใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล เป็นการรับรองเพื่อให้มีความต่อเนื่องและรับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมายและการกระทำเพื่อให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงในการบังคับใช้กฎหมาย จึงไม่มีกรณีที่กฎหมายใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ คงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ หรือไม่

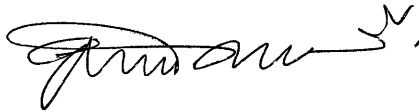
พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ นี้ มีความเกี่ยวข้องกับข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ การบัญญัติข้อสันนิษฐานตามกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมนโยบายในการปราบปรามอาชญากรรมบางประเภทที่การหาพยานหลักฐานหรือการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปได้ยากและเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ อีกทั้งช่วยให้เกิดความยุติธรรมแก่ฝ่ายที่ไม่อาจเข้าถึงพยานหลักฐานได้ นอกจากนี้ ยังช่วยให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐานของศาลรวดเร็วขึ้น ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเป็นการบัญญัติหลักการในการรับฟังข้อเท็จจริง เมื่อมีข้อสันนิษฐานศาลจะรับฟังข้อเท็จจริงที่มีอยู่เบื้องต้นก่อนจนกว่าจะมีการพิสูจน์หักล้างเป็นอย่างอื่น เช่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติให้ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด แสดงว่าโจทก์มีภาระการพิสูจน์ความผิดของจำเลย แต่เดิมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และ มาตรา ๒๖ วรรคสอง ใช้ข้อสันนิษฐานว่า “ให้ถือว่า” เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดที่มีผลให้ศาลต้องรับฟังข้อเท็จจริงไปตามที่กฎหมายบัญญัติไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ เป็นการไม่เปิดโอกาสให้นำสืบหักล้าง

หรือโต้แย้งได้ อันเป็นกฎหมายในส่วนวิธีสบัญญัติที่ใช้บังคับกับคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลยังไม่ถึงที่สุด แต่การแก้ไขในส่วนซึ่งเป็นการสันนิษฐานในฐานความผิดตามกฎหมายสารบัญญัติที่กำหนดความผิดไว้ แยกเป็นความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย กับความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเท่านั้น อันเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองนั้น มีความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ต้องรับฟังข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบความผิดอื่นใดอีก มีผลกระทบต่อความเป็นธรรมและสิทธิในการต่อสู้คดี แต่เมื่อมีการแก้ไขข้อสันนิษฐานมาเป็น “ให้สันนิษฐานว่า” ที่เป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาดนี้มีผลเป็นการ ผลักภาระการพิสูจน์ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถนำพยานมาสืบหักล้างข้อสันนิษฐานนี้ได้ซึ่งเป็น บทสันนิษฐานเพื่อค้นหาความจริง เป็นการให้หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ให้โอกาสในการนำสืบพิสูจน์ให้เห็นเจตนาที่แท้จริงว่ามีได้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ มีไว้ในครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่าย

บทบัญญัติมาตรา ๘ มีความเกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือการมียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ประเภท ๔ หรือประเภท ๕ ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แล้วแต่กรณี แต่ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติ นี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดี ดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ไว้โดยบุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อเป็นผู้กระทำความผิดและกฎหมายกำหนดโทษไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ บัญญัติให้กรณีที่ถูกกฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลัง การกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดี ถึงที่สุดแล้ว หมายถึงคดีในส่วนของความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย ตามกฎหมายสารบัญญัติ ดังนั้น หากคดียังไม่ถึงที่สุดให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณ แก่ผู้กระทำความผิด แต่หากคดีถึงที่สุดให้ศาลกำหนดโทษตามกฎหมายในส่วนที่เป็นคุณ อีกทั้ง

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑ บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา การที่จำเลยต้องคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่าเป็นผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สิทธิแก่คู่ความในการอุทธรณ์ ฎีกาได้ ซึ่งเป็นสิทธิที่กฎหมายรับรองคุ้มครอง ยกเว้นแต่กรณีที่เข้าข้อยกเว้นห้ามอุทธรณ์ ฎีกาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สิทธิดังกล่าวนี้เป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความหรือผู้มีส่วนได้เสียคัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี และการอุทธรณ์ ฎีกา เป็นการขอให้ศาลที่สูงกว่าตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และ ทบทวนคำพิพากษาของศาลล่างซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความได้ใช้สิทธิเต็มที่ซึ่งเป็นสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การที่ไม่ให้นำมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด มีผลเป็นการนำกฎหมายที่ไม่เป็นคุณแก่จำเลยมาใช้บังคับชั้นอุทธรณ์ ฎีกา เนื่องจากก่อนการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ ใช้ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดที่จำกัดสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ไม่ให้โอกาสนำสืบพิสูจน์หักล้างหรือโต้แย้งว่ามีเจตนาผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่ายซึ่งเป็นการขัดต่อสิทธิในการต่อสู้คดี ทำให้จำเลยในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้วและคดียังไม่ถึงที่สุด กล่าวคือ จำเลยที่ยังมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาได้ ย่อมไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ และยังเป็น การจำกัดสิทธิที่ไม่สามารถใช้อัตนินษฐานกฎหมายที่เป็นคุณในชั้นอุทธรณ์ ฎีกา อีกด้วย การให้สิทธิในการใช้กฎหมายที่เป็นคุณ และการอุทธรณ์ ฎีกาเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ จึงต้องให้ความคุ้มครองสิทธินี้ อย่างเป็นทางการทั่วไป การกำหนดกรอบการบังคับใช้ดังกล่าวเป็นการตรากฎหมายที่จำกัดสิทธิเกินสมควร ซึ่งการกำหนดมาตรานี้ ต้องมีความเหมาะสมกับการใช้อำนาจรัฐ กระทำเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่เหตุ มาตรา ๘ จึงขัดต่อหลักความเสมอภาค มีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคดีที่เกิดขึ้นหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นกับคดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว กรณีจึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และ มาตรา ๒๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง เป็นอันใช้ บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ หรือไม่ ส่วนคดีที่ถึงที่สุดแล้วไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ